

Het bouwen van een gymnastieklocatie: een spanningsveld (1)

Het kabinet stimuleert de ontwikkeling van multifunctionele sportaccommodaties. Onder deze noemer vallen zowel de sportvelden, sporthallen, sportzalen en zwembaden, maar ook gymzalen, schoolpleinen, trapveldjes en speelplekken. Bij de ontwikkeling van deze sportaccommodaties dient rekening gehouden te worden met een spanningsveld. Aan de ene kant moet tegemoet gekomen worden aan de doelstellingen van de verschillende gebruikers, zoals kwalitatief goed bewegingsonderwijs, sportbeoefening en/of welzijnswerk. Aan de andere kant moet de bouw betaalbaar zijn. Dit kan door multifunctioneel te bouwen.

Door: Len van Rijn en Hans Dijkhoff

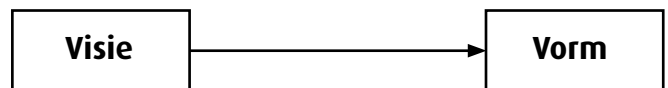
Uit de vragen die de afdeling Huisvesting van de KVLO regelmatig krijgt, blijkt dat docenten LO en andere gebruikers na de bouw van de door hen te gebruiken multifunctionele sportaccommodatie vaak niet tevreden zijn. Er is bijvoorbeeld onvoldoende visie omtrent de complexe combinatie van programmering binnen de accommodaties. Vaak is de oorzaak hiervan dat niet alle gebruikers betrokken zijn geweest bij het bouwproces.

Als er in je werkomgeving nieuwbouw of renovatieplannen zijn, is het van groot belang dat de invloed op het verloop rondom de te bouwen accommodatie voor LO snel en structureel georganiseerd wordt. Dit geldt zeker wanneer de school gebruik gaat maken van een veel omvangrijker multifunctioneel sportcomplex. Juist daarin moet je al op voorhand een samenwerking aangaan met de medegebruikers. Je moet wel oog hebben voor elkaars belangen en daar waar noodzakelijk zijn weloverwogen keuzes noodzakelijk. Juist in de maatschappelijke tendens dat er steeds minder monofunctionele gymzalen maar meer sportcomplexen voor meerdere soorten gebruikers worden gebouwd, is het van belang de specifieke onderwijsnormen rondom beweegaccommodaties te laten doorklinken.

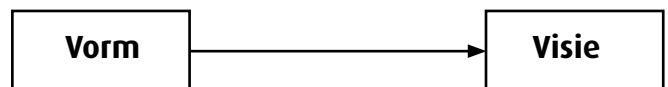
Van visie naar vorm

Om een accommodatie te laten bouwen waarin alle onderwijsrelevante voorzieningen worden meegenomen is de te kiezen werkwijze van 'Visie naar Vorm'. Hierin komen twee zaken aan de orde: 1 de visie op het bewegingsonderwijs dat in de accommodatie geprogrammeerd gaat worden en 2 een visie op de arbo-technische elementen rondom een onderwijswerkplek voor LO. Voor het eerstgenoemde is natuurlijk het vakwerkplan leidend. Bedenk dat dit een mooie gelegenheid is je vakwerkplan in een nieuwbouwsituatie te herzien op de kansen die de nieuwe accommodatie biedt. Zo kun je het vak met eigentijdse en vernieuwende activiteiten verfrissen. Als

de ruimte gedeeld gaat worden met verenigingen is voor de ontwikkeling van een programma van eisen rondom arbo-technische zaken een tweetal normprotocollen van belang; die van NOC*NSF, en die van de KVLO (zie <http://www.kvlo.nl/sf.mcgi?232>: KVLO normering gymzalen 2005).

Voor bewegingsonderwijs, geprogrammeerd in MFA's (multifunctionele sportaccommodaties), is er een risico dat het benaderingsmodel wordt omgedraaid vanwege de vele verschillende en soms tegenstrijdige belangen: van Vorm naar Visie.

Voorbeeld: er ligt een verenigings- of gemeentelijke eis om in de lange kant van de sporthal uitschuifbare tribunes te plaatsen: "dan komt er dus geen wandrek, want dat kan daar niet geplaatst worden."

Mogelijke oplossing: creatief ophangstelsel wandrekken boven de tribune. Of de leerlijnen klimmen, klauteren en diepspringen met ander materiaal vormgeven.

Van visie naar vorm betekent in dit verband: keuze en betrokkenheid bij de vaksectie...vanzelfsprekend binnen het beschikbare budget. In dit geval zijn de kosten van ophijsbare wandrekken wel erg hoog en ook niet altijd uit te voeren.

Met behulp van verrijdbare spiegels en een geluidsinstallatie op wielen maak je van elke basisgymzaal een dans-/beweegen- en muziekzaal.

Als uitbreiding van de steeds vaker toegepaste klimwanden zie je in veel zalen tegenwoordig ook een tokkelbaan. Eenvoudig te bevestigen tussen twee muren.

Normen

Een norm is iets anders dan wetgeving. Een norm is een door inhoudsdeskundigen afgesproken voorschrift waaraan men zich bij voorkeur dient te houden. In de wet staan louter 'onoverkomelijke' verplichtingen. De tendens van de afgelopen jaren is duidelijk om steeds minder onder wetgeving te laten vallen en steeds meer onder te brengen in normen. Specifieke regelgeving rondom arbeidsomstandigheden voor leerkrachten LO wordt vormgegeven in arbo-catalogi, met als ondergrens de arbowet die veel algemener van inhoud is. De arbo-catalogi worden op de CAO-onderhandelingstafel gekoppeld aan de CAO en door de PO-raad en de VO-raad onderhouden. De KVLO probeert daar waar mogelijk specifieke normen voor LO in de arbo-catalogi in te brengen (zie: <http://www.arbocatalogus-vo.nl/Normen/GymnastieklokaalendelessenLOinsportzalenen>).

De monofunctionele gymzaal

Monofunctionele gymzalen, puur en alleen bedoeld voor het verzorgen van bewegingsonderwijs, komen we de laatste jaren steeds minder vaak tegen. Daar waar ze nog wel gebouwd worden wordt vaak uitgegaan van de sterk verouderde normen uit het bouwbesluit (gebaseerd op regelgeving uit de jaren '60) waarbij, naast de veel te kleine vloernorm van 252 m² ook veel andere normen rondom de arbeidsplek voor bewegingsonderwijs niet zijn meegenomen. De KVLO heeft al in 2003 een circulaire uitgegeven waarin aangegeven staat dat de oppervlakenorm voor een monofunctionele gymzaal, op basis van onderwijskundige argumenten, al veel eerder opgetrokken zou moeten zijn naar 308 m²

Spanningsvelden rondom Multifunctionele Sportcomplexen (MFA's)

In een multifunctioneel sportcomplex maken diverse organisaties gebruik van de voorzieningen. Denk hierbij naast scholen ook aan verenigingen, naschoolse opvang, welzijnswerkers en soms medi- >>

De tumblingbaan is redelijk makkelijk uit te wisselen tussen meerdere zalen en maakt moeilijke bewegingen uit de turnsport beter bereikbaar voor minder vaardige bewegers.

Contact:

len.vanrijn@kvlo.nl

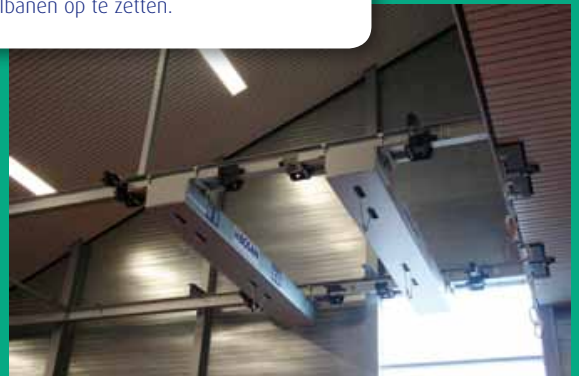
Boogschieten is met een speciaal afvangnet uitstekend te doen in en buiten de gymzaal.

Het moderne freerunnen is in de gymzaal relatief makkelijk en veilig uit te voeren als moderne hindernisbaan. Zeker met het gebruik van modern multifunctionele inventaris.

Met de juiste combinatie tussen klassieke en moderne basisinventaris (hijsonits en afspanpotten) zijn in de gymzaal uitgebreide survivalbanen op te zetten.

sche organisaties. Vaak ook nog uitgebreid met horecafaciliteiten. Allen instanties met hun eigen belangen, eigen wensen en vaak specifieke regelgeving. Het op de juiste manier afstemmen van de verschillende belangen en verplichtingen is een omvangrijk proces. Bij niet-inhoudskundigen heerst nogal eens het idee dat je in een verenigingsaccommodatie zonder meer ook bewegingsonderwijs kan geven. Daarom is het handig die specifieke eisen rondom bewegingsonderwijs al in een vroeg stadium van het bouwproces kenbaar te maken.

Kansen:

Het mogen bouwen van een nieuwe accommodatie biedt ook kansen. Het is een unieke gelegenheid om de doelstellingen uit het vakwerkplan eigentijds aan te passen. Zo kun je mooi aansluiten bij nieuwe ontwikkelingen binnen het bewegingsonderwijs. Op de foto's enkele mogelijkheden.

In het volgende artikel tips en trucs voor het inrichten van zalen.

Alle foto's Hans Dijkhoff, tenzij anders vermeld ◀